

Kunnskapsoversikt om skoleledelse og skolelederprogram

Utvikling av skoler krever stor grad av samhandling mellom ledere og lærere. For å få til endring i skolen må skoleleder ha oppmerksomhet mot kompetanseutvikling og kollektive læringsprosesser blant de ansatte. Det viser en ny kunnskapsoppsummering gjennomført av OsloMet.

RAPPORT | SIST ENDRET: 17.12.2021

Tittel:

Forskning på den nasjonale skolelederutdanningen

Rapporten:

[Last ned rapporten \(PDF\)](#)

Forfatter:

Marit Aas, Fred Carlo Andersen, Kirsten Foshaug Vennebo, Erlend Dehlin

Utgiver:

OsloMet

Rapportserie

Denne kunnskapsoversikten utgjør delrapport 1 et større forskningsprosjekt hvor målsetningen er å frembringe et bedre kunnskapsgrunnlag for utvikling av skolelederutdanningene. Prosjektet skal blant annet undersøke hva som karakteriserer den nasjonale skolelederutdanningen og se nærmere på sammenhengen mellom deltakelse på utdanningen og ledelsesutøvelse i praksis.

Rapporten er en kunnskapsoversikt over norsk og internasjonal forskning om kjennetegn ved skoleledelse- og skolelederprogrammer som fremmer utvikling av skoler. Det er søkt i journaler etter fagfelleverderte artikler publisert i årene 2010–2020. Etter en grundig kvalitets- og relevansvurdering ble henholdsvis 45 artikler om kjennetegn ved ledelse i utvikling av skoler og 44 artikler om kjennetegn ved skolelederprogrammer som fremmer ledelse av skoleutvikling, inkludert i kunnskapsoversikten.

Studiene er gjennomført i 16 land.

Lenke til andre rapporter i serien:

- [Om rektorutdanningen og videreutdanning for ledere](#)
- [Evaluerings av den nasjonale rektorutdanningen 2015–2019. Sluttrapport](#)

Hovedfunn

- Ledelse av skoleutvikling innebærer stor grad av samhandling
- Oppgavene til skoleleder krever mange ulike kompetanseområder
- Skolelederprogrammer opprettes som respons på samfunnsutviklingen
- Utfordrende å måle effekten av skolelederprogrammer
- Utprøving og refleksjon som metode for å utvikle lederrollen

Ledelse av skoleutvikling innebærer stor grad av samhandling

Et fellestrekk i forskningslitteraturen om skoleledelse er at utvikling av skoler krever stor grad av samhandling ledere imellom og mellom ledere og lærere. For å få til endring i skolen må skoleleder ha oppmerksomhet mot kompetanseutvikling og kollektive læringsprosesser blant de ansatte.

Oppgavene til skoleleder krever mange ulike kompetanseområder

Lederoppgavene som følger av en samhandlende ledelse, krever at opplæring i mange ulike kunnskapsområder blant annet; organisasjonsteori, ledelse av lærings- og læreplanarbeid, kollektive læringsprosesser, utdanning og demokrati, og løse koblinger og meningsskaping i utdanningssystemet. I tillegg er forståelse for- og utvikling av egen lederrolle og maktposisjon sentralt. Dette innebærer blant annet å få økt bevissthet om hvilke verdier som ligger til grunn for egen ledelsespraksis, og å øke bevisstheten om hvordan motstand påvirker egen ledelsespraksis.

Skolelederprogrammer opprettes som respons på samfunnsutviklingen

Kunnskapsoversikten viser at skolelederprogrammer ofte utvikles som en respons på samfunnsutviklingen, for eksempel statlige reguleringer og nye læreplanverk. Et fellestrekk i artiklene er at de viser hvordan skolelederprogrammer antas å ha betydning for skoleledernes bruk av erfaring fra praksis i kombinasjon med forskningsbasert kunnskap.

Utfordrende å måle effekten av skolelederprogrammer

En utfordring i skolelederprogrammer er at det er utfordrende å måle i hvilken grad opplæringen gir avtrykk i praksis i form av nye ledelsespraksiser som kan bidra til å forbedre elevenes læring. Et sentralt spørsmål er hvordan det kan skapes sammenheng mellom teoretisk, forskningsbasert kunnskap og det som skjer i lederens faktiske praksis.

Utprøving og refleksjon som metode for å utvikle lederrollen

Utprøving av ny ledelsespraksis fremstår som en ny læringskomponent der erfaringer fra utprøvingen kan bearbeides innenfor rammen av gruppelæring. Videre er utviklingen av refleksiv kompetanse sentralt for å kunne lede den kollektive utforskningen som skal skje i det profesjonelle læringsfellesskapet. Den refleksive kompetansen skal bidra til å granske og kritisere for å konstruere ny kunnskap. I utvikling av lederrollen og lederpraksisen skal refleksive metoder bidra til å gi økt innsikt i egen lederrolle og utvikling av en lederidentitet.